

הלכות קידוש החודש פרק ט

פרק ט: שנה ותקופה

א.

שנת החמה, יש מחכמי ישראל שהוא אומר שהיא שלש מאות חמישה ושישים יום ורביע יום שהוא שש שעות 365.6, ויש מהן שאומר שהוא פחות מרביע היום.

וכן חכמי יון ופרס יש ביניהן מחלוקת בדבר זה:

ב.

מי שהוא אומר שהיא ורביע יום - יישאר מכל מחזור של תשע עשרה שנה שעה אחת וארבע מאות וחמישה ושמונים חלקים, כמו שאמרנו, 485 1 ויהיה בין כל תקופה לתקופה אחד ותשעים יום ושבע שעות וחצי שעה. ומשתדע תקופה אחת באי זה יום ואי זו שעה היא, תתחיל למנות ממנה לתקופה השניה שאחריה, ומן השניה לשלישית, עד סוף העולם:

ג.

תקופת ניסן היא השעה והחלק שתיכנס בו השמש לתחילת מזל טלה. ותקופת תמוז, היות השמש בראש מזל סרטן. ותקופת תשרי, היות השמש בראש מזל מאזנים. ותקופת טבת - היות השמש בראש מזל גדי.

ותקופת ניסן היתה בשנה ראשונה של יצירה לפי חשבון זה קודם מולד ניסן בשבעה ימים ותשע שעות ושש מאות ושנים וארבעים חלקים 7.9.642, סימנה ז"ט תרמ"ב:

ד.

דרך חשבון התקופה כך הוא, תדע תחילה כמה מחזורין שלמים משנת היצירה עד מחזור שתרצה, וקח לכל מחזור מהן שעה אחת וארבע מאות וחמישה ושמונים חלקים. וקבץ כל החלקים שעות וכל השעות ימים, ותגרע מן הכל שבעה ימים ותשע שעות ושש מאות שנים וארבעים חלקים 7.9.642, והשאר תוסיף אותו על מולד ניסן של שנה ראשונה מן המחזור. יצא לך באי זו שעה ובכמה בחודש תהיה תקופת ניסן של אותה השנה הראשונה באותו מחזור, וממנה תתחיל למנות אחד ותשעים יום ושבע שעות ומחצה לכל תקופה ותקופה: 19

ד.

ואם תרצה לידע תקופת ניסן של שנה זו, שהיא שנת כך וכך במחזור שאתה עומד בו, קח לכל המחזורין השלמים שעה וארבע מאות וחמישה ושמונים לכל מחזור, ולכל השנים הגמורות ששלמו מן המחזור עשרה ימים ואחת ועשרים שעות ומאתים וארבעה חלקים לכל שנה, וקבץ הכל, ותגרע ממנו שבעה ימים ותשע שעות ושש מאות שנים וארבעים חלקים, והשאר תשליכם חדשי לבנה תשעה ועשרים יום ושנים עשרה שעות ושבע מאות שלש ותשעים חלקים, והנשאר פחות מחודש לבנה תוסיף אותו על מולד ניסן של אותה השנה, ותדע זמן תקופת ניסן של אותה השנה בכמה יום בחודש היא ובכמה שעה:

תקופת ניסן לפי חשבון זה אינה לעולם אלא או בתחילת הלילה, או בחצי הלילה, או בתחילת היום, או בחצי היום.

ותקופת תמוז לעולם אינה אלא או בשבע שעות ומחצה, או בשעה אחת ומחצה, בין ביום בין בלילה.

ותקופת תשרי לעולם אינה אלא או בתשע שעות, או בשלש שעות, בין ביום בין בלילה.

ותקופת טבת לעולם אינה אלא או בעשר שעות ומחצה או בארבע ומחצה, בין ביום, בין בלילה:

אם תרצה לידע באי זה יום מימי השבוע ובאי זו שעה תהיה התקופה, קח שנים גמורים שעברו משנת יצירה עד שנה שתרצה, והשלך הכל שמונה ועשרים שמונה ועשרים, והנשאר פחות משמונה ועשרים קח לכל שנה ושנה יום אחד ושש שעות, וקבץ הכל, והוסיף עליו שלשה, והשלך הכל שבעה שבעה, והנשאר מן הימים ומן השעות תתחיל למנותו מתחילת ליל אחד בשבת, ולאשר יגיע החשבון, בו תהיה תקופת ניסן.

ולמה מוסיפין שלשה? לפי שתקופה ראשונה של שנת היצירה היתה בתחילת ליל רביעי:

כיצד, הרי שרצינו לידע תקופת ניסן של שנת שלשים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה. 4930

כשתשליך הכל שמונה ועשרים שמונה ועשרים, תישאר שנה אחת.

$$r \ 1 \ 176 = 4929/28$$

תקח לה יום אחד ושש שעות, ותוסיף עליו שלשה, נמצאת תקופת ניסן בליל חמישי שש שעות בלילה.

וכשתוסיף עליה שבע שעות ומחצה, תהיה תקופת תמוז בשעה ומחצה מיום חמישי.

וכשתוסיף עליה שבע שעות ומחצה, תהיה תקופת תשרי בתשע שעות מיום חמישי.

וכשתוסיף עליה שבע ומחצה, תהיה תקופת טבת בארבע שעות ומחצה מליל שישי.

כשתוסיף עליה שבע ומחצה, תהיה תקופת ניסן הבאה בתחילת יום שישי.

ועל דרך זה עד סוף העולם, תקופה אחר תקופה:

חישוב היום בחודש

1.

אם תרצה לידע בכמה יום בחודש תהיה תקופת ניסן של שנה זו, תדע תחילה באי זה יום מימי השבוע תהיה, ובאי זה יום ייקבע ניסן של שנה זו, וכמה שנים גמורים עברו מן המחזור, ותקח לכל שנה אחד עשר יום, ותוסיף על סכום הימים שבעה ימים בזמנים אלו, והשלך הכל שלשים שלשים, והנשאר פחות משלשים, תתחיל למנות מראש חודש ניסן. אם יגיע ליום התקופה, מוטב, ואם לאו, הוסיף יום או שני ימים או שלשה ימים על המנין עד שיגיע ליום התקופה. ואם תהיה השנה מעוברת, תתחיל למנות מראש חודש אדר שני, וליום שיגיע החשבון, באותו היום מן החודש תהיה התקופה:

כיצד, הרי שרצינו לידע בכמה בחודש תהיה תקופת ניסן של שנת שלשים ותשע מאות, שהיא שנה תשיעית ממחזור מאתים ושישים.

מצינו ראש חודש ניסן נקבע בה בחמישי, ותקופת ניסן בחמישי. ולפי שהיתה שנה זו תשיעית למחזור, יהיו השנים הגמורות שמונה. כשתקח לכל שנה מהן אחד עשר יום, יהיו כל הימים שמונה ושמונים. תוסיף שבעה, הרי הכל חמישה ותשעים. תשליך הכל שלשים שלשים, נשאר חמישה ימים. כשתתחיל למנות חמישה ימים מראש חודש ניסן שהיה בחמישי, יגיע החשבון ליום שני. וכבר ידענו שאין התקופה בשני בשבת, אלא בחמישי, לפיכך תוסיף יום אחר יום עד שתגיע לחמישי שהוא יום התקופה. נמצאת תקופת ניסן בשנה זו ביום שמיני מחודש ניסן. ועל הדרך הזאת תעשה בכל שנה ושנה:

זה שאמרנו תוסיף יום אחר יום עד שתגיע ליום התקופה, לעולם לא תהיה צריך להוסיף אלא יום אחד או שנים או שלשה, ופלא גדול הוא שתהיה צריך להוסיף ארבעה. ואם מצאת שאתה צריך להוסיף יתר על זה, תדע שטעיתה בחשבון, ותחזור ותחשב בדקדוק: